

F R I F A G B E V E G E L S E
organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 9.

5. årgang.

2. mars 1945.

Arbeidsledighetens spøkelse truer land og folk.

I tillegg til alle de andre byrdene som okkupasjonsforholdene har ført med seg for de norske arbeiderne, er det nå inntrådt arbeidsledighet i flere fag, og en må være forberedt på ytterligere innskrenkninger eller stans ved mange bedrifter. Det er også i "normale" tider en ulykke for en arbeider å bli uten beskjæftigelse. I dag - etter snart 5 års okkupasjon med en arbeiderbefolkning som i lang tid har levet på grensen av hungersnød - er det dobbelt ødeleggende. Tyskerne og nazistene er bare interessert i den norske arbeidskraften i den utstrekning den er av betydning for deres "totale krigsanstrengelsjer". Hvilken skjebne somellers rammer arbeiderne er den likogyldig. Nå som tidligere under okkupasjonen når en del av det norske folk er kommet i spesielle vansker, blir det folket selv som må tre støttende til. Det sier seg selv at det i dag vil være praktisk talt umulig for en arbeiderfamilie å oppholde livet ved hjelp av en arbeidsledighetsunderstøttelse på 24 kroner uka, og selv denne støtten varer jo bare en viss tid, vi må også forhindre at den ledige arbeidskraften blir utnyttet av vårt landsfimder. Å hindre eller i hvorf fall böte på følgene av naziarbeidslosheten blir derfor en ny prøve på nasjonal solidaritet. Det blir et spørsmål om sosial forståelse fra arbeidsgivernes side, om støtte fra bondebefolknings, om offervilje fra de nordmenn som har midler til å hjelpe og om samhold blant arbeiderne. Noen tilfredsstillende løsning for alle partier vil det sikkert ofte bli vanskelig å finne - men de muligheter som finnes må utnyttes. Det er sluttspurten vi nå er inne i, og det gjelder å holde sammen og holde ut til vi under frie forhold kan skape mere menneskeverdige lønns- og levevilkår.

Vi gjengir senere et P.M. om arbeidsløshetssspørsmålet som er utarbeidet i full forståelse med det vi i dag kaller den rette ånd for ivaretakelsen av alt norsk.

Stemningen i Sverige på kokepunktet.

Vi gjengir utdrag av et brev vi nylig har fått imot fra Sverige: "Her er den alminnelige stemning nå på kokepunktet, ikke bare blant menigmann som alltid har vært vår venn, men snart sagt på alle hold. Pressen fører et voldsomt språk mot tyskerne og forlanger utålmodig at regjeringen straks skal slå til og bruke de midler som er nødvendige, ikke bare avbrytelse av de diplomatiske forbindelsene med Tyskland, men sette virkelig makt bak ordene og ta enhver konsekvens. Det svenske folket står enstemmig bak disse kravene, skriver pressen, og regjeringen må ikke nøle. - Dette er sikkert et helt riktig uttrykk for stemningen ute i folket, og denne stemningen stiger for hver dag som går. Jeg tror svensken føler det som en skam å sitte og se på blodterroron i nabolandet.

4000 nordmenn

har deltatt i forskjellige kurs i Sverige forrige sommer. Det nævnevende antall kursdeltakere var ved årets slutt 1200.

Den danske motstandsbevegelses styrke

har siden nyttårs skjerpet kampen mot fienden. Målet har vært å vanskeliggjøre alle tyske militære forflytninger i Danmark, samt i størst mulig utstrekning å holme den tyske krigsproduksjon i landet.

Tross forsterket tysk bevakning har patriotene forsett tallrike vellykkede angrep mot jernbanene på Jylland. Viktige reparasjonsmaterialer er blitt fjernet, og lange skinnclengder har forsvunnet. Foruton jernbanesabotasjen har motstandsbevegelsens styrker på Jylland rettet angrep mot fiendens radiostasjoner, samt mot teleprinter- og relæstasjonene i Aarhus, som alle er blitt totalt ødelagt.

På Fyn er flere angrep blitt forøtt mot tyske industrier. Loktiver er blitt ødelagt, og en bro sprengt i luften. Sabotasjen mot deiske troppetransporter foregår som aldri før.

På Sjælland har danske styrker bl. a. ødlagt den fiendtlige polinstasjon ved Vipperød. Alle tre peilingsmastene ble sprengt, og lar seg ikke reparere på mange måneder.

Frankrike behöver ingen væpnede mäglare.

Erklieror Thorez, Centralkomiteen for Frankrikes kommunistiske parti har nylig avsluttet en viktig konferanse som pågikk i tre dager.

I en tale hvor han behandlet dagens situasjon utførlig sier partiets formann Thorez:

"Det er ikke lenger nødvendig å opprettholde irregulære væpnede grupper i vårt land. Den oppgave å bekjempe sabotasjen og fjernne sabotørene tilkommer statens autoritative organ. Den offentlige sikkerheten må garanteres ved et sikkerhetspoliti, som opprettes for dette formålet. Den nasjonale frihetsbevegelsens oppgave er ikke å regjere, men å understøtte dem som regjerer!"

I tilslutning til Thorez's tale meldte radioen i Paris at den nasjonale frihetsbevegelsens kongress har godkjent en plan for samonslutning av alle motstandsbevegelsjer i Frankrike.

Det franske blad "Résistance"

har sammenliknet dödsfallene blandt sårede soldater fra denne krigen med den första verdenskrig. Det fremgår av denne statistikken at antallet av dödsfall nå er betydelig mindre enn for 30 år siden:

Buksår:	dödsfall 1914:	75 %	nå	35 %
Brystsår:	" "	50 %	"	15 %
Hodesår:	" "	14 %	"	4 %
TBC:	" "	9,4 pm	"	1 pm
Lungbetendelse:	" "	28 %	"	7 %
Hjernhinnoinflammation:	" "	68 %	"	4 %

Den franske krigsminister Diethelm

uttalor i et intervju at den franske har kommet til å omfatte 650.000 mann en et par måneder "hvis krigen kommer til å være så lang".

Av de jöder krigen

som fôr/bodde i Polen er nå 3½ million blitt "likvidert". Lublin hadde opprinnelig 89.000, hvorav nå kun 200 er i live. Av Bialystocks 40.000 jöder er nå kun 150 tilbake. Mange av Warsjavas jöder flyktet til Sovjet-Russland, men størsteparten av de 300.000 som bodde i den polske hovedstad er blitt drept. I alt har Sovjet-Russland mottatt ca. 275.000 polske jöder.

Nederland

Jernbanestriken har nå pågått i 5 måneder. Men intet tyder på at jernbanearbeiderne ønsker å gi seg på tross av at forholdene blir mere og mere fortvilet for hver dag som går. Nederlandene har vist en solidaritet og kampånd av det sjeldne. Det tyskokkuperte Nederland har gjennom London Radio anmeldt verden om hjelp fordi tyskerne ønsker å deportere nesten alle nederlandske mannlige borgere til tvangsarbeid i Tyskland.

Hjemmefrontens bøndergruppe

har rettstøtt følgende appell til de norske bøndene: Forsyningssituasjonen er nå ugunstig. Det finnes lite fett og poteter. Kornet vil ta slutt i juni. Bøndene må derfor levere all melk og smör og likoledes poteter til norske mottakere.

sløshetsens spøkelse truer land og folk.

Allerede flere måneder før siste årsskifte henledet H.L. Oppmørksomheten på beskjøftigelsesspørsmålet ved krigens opphør, og så tidlig som i desember ble påpekt at også i tiden inntil krigens slutt kunne spørsmålet bli brennende derved at firmaer og bedrifter "ved maktåvernes påbud eller av andre grunner" kunne bli tvunget til å gå til innskrenkninger eller stans innen den samlede produksjon eller deler av denne. Det ble i den forbindelse fremholdt at en slik situasjon kunne komme til å sette både bedriftenes økonomiske evne og bedriftsledelsens smidighet og oppfinnsomhet på en meget hård prøve. Den måtte se det som en nødvendig oppgave å planlegge den mest hensiktsmessige beskjøftigelse for de ansatte med arbeid som ga størst mulig nytte for bedriftene selv om det kanskje var på noe lengere sikt.

Denne situasjonen er nå inntruffet og i et overmåte stort omfang. Den kunstige og helt krigsbetonte fullbeskjøftigelse som de nåværende maktåverne fra førstes ferd av har tatt til inntekt for sitt system er i ferd med å slå om til en omfattende arbeidsløshet. Okkupasjonsmakten har på forhånd gjort sitt beste for å tilrettelegge en slik utvikling ved den stengning av firmaer og bedrifter som ble gjennomført i forbindelse med "den nasjonale arbeidsinnsats". Også disse bedrifter ville ellers hatt evnen til å gi beskjøftigelsesmuligheter. Det som nå gjør situasjonen akutt er at i og med okkupasjonsmaktons sviktende evne til å søke vårt land utnyttet i sin krigspotensial er være tilførsler av kull - det helt nødvendige grunnlag for store deler av vår industri - praktisk talt stoppet. De overmåte knappe beholdninger og stadig mindre tilførsler skal først og fremst gå til jernbanen til troppetransporter. Av denne grunn er i de siste uker allerede stoppet, eller vil i nærmeste uker bli stoppet de fleste smelteverk og bergverksbedrifter, semtfabrikker og aluminiumindustri, en rekke støperier og bedrifter i tekstil- og konfeksjonsindustri. Det befryktes at også andre grupper vil bli berørt av brenselsvanskene.

Den kraftanspennelse som kreves av bedriftene blir altså aktuell tidligere og i større omfang enn tenkt, og den kommer følgelig til å strekkas over et lengre tidsrom enn antatt. De enkelte bedrifters evne til i en slik situasjon fortsatt å beskjøfte ellers skaffe øksistensmuligheter for en større del av de ansatte er selvsagt meget varierende, idet både det tekniske og økonomiske grunnlag vil være forskjellig. Selv om de enkelte bedrifter som må stanse helt eller vesentlig må innskrenke sin regulære virksomhet derfor ofte vil måtte finne fram til individuelle løsninger, angis nedenfor visse hovedlinjer:

1. Opprydnings-, reparasjons- og vedlikeholdsarbeider settes i gang i størst mulig utstrekning.
2. Forstående anleggsarbeider settes i gang hvor det er mulig, herunder f. eks. nødvendige neddrivningsarbeider for ryddiggjøring av arealer til ny anvendelse, planlagte nybygginger settes i gang hvor material- og redskapsituasjonen gjør det mulig, og under alle omstendigheter bringes planene fram til anmeldelse, hvis ikke en forventet utvikling ute i verden, evt. manglende kjennskap til nye maskintyper etc. gjør dette uforståelig.
3. Ønskelige veiarbeider av viktighet for distriktet og distriktets industribedrifter påbegynnes, selv om det blir et dyrt nødsarbeid og ikke i seg selv gir bedriftene økonomisk avkastning på samme måte som produktiv industrivirksomhet.
4. Det henstilles til de ansatte som opprinnelig er kommet fra jord- og skogbruk eller fiskeriering å gå tilbake til disse næringer, likesom det henstilles til alle som kan skaffe seg annen beskjøftigelse å gjøre dette.
5. I påvente av senere gjenopptakelse av driften bør bedriftene søke igangsatt vedhogst til eget behov og om mulig også til dekning av brensel for de ansatte. Den enkelte bedrift bør på forhånd søke å sikre seg bruksstillselser.

Den del av de ansatte som ikke på de under 1 - 5 nevnte eller andre måter kan få beskjøftigelse, permitteres inntil videre, med en understøttelse som må variere etter forholdene og bedriftenes økonomiske evne, og der alterneres da i størst mulig utstrekning mellom den ved bedriften beskjøftigede og ikke beskjøftigede del. Selv om de normerte får anledning til selv

nyttiggjøre seg sin dag til annen virksomhet, bør bedriften allikevel söke å yte en permisjonsunderstøttelse som dekker det absolutte eksistensminimum. Det gjøres merksam på at det ikke er nødvendig fra arbeidsgivernes side å trekke skatter for de ansatte hvis inntekter ligger på et eksistensminimum.

Det er ikke til å unngå at disse endringer i arbeidsforholdene medfører endringer i arbeids- og lønnsvilkårene som arbeiderne forutsetter å få gjennomført med et visst varsel. Dessuten har de nærværende rådthavere gitt en forordning om et spesielt tro ukers varsel til arbeidsformidlingen i forbindelse med en eventuell driftsinnskræfting på grunn av brensel- og råstoffvanskor. For å kunne gjennomføre endringene i arbeidsordningen eller den påtentte permisjonsordning blir det derfor også av formelle grunner nødvendig å gå til oppsæting av arbeiderne for å ha helt fritt grunnlag til gjennomføring av den ordning man vil velge for sin bedrifts vedkommende.

Det vil kanskje virke fremmed både for arbeidsgivere og arbeidere at der under disse forhold må gå til oppsæting av arbeidere, men det må være klart at dette må til for at partene fritt skal kunne få ordne sine egne forhold. Det gjelder derfor at enhver bedrift som må gå til dette skritt, på forhånd har klarlagt forholdet for sine arbeidere enten ved direkte konferanse med dem eller gjennom konferanser med tillitsmennene. Det er av største betydning at bedriftene står i intim kontakt med sine arbeidere om disse ømtålige problemer.

Ved de bedrifter hvor disse spørsmål kommer til anvendelse, kan stønadsoppsettet fås gjennom kontaktforbindelsene.

Fremtidsutviklingen.

Vestfronten: Den lange forberedte offensiv er nå i full gang. Etter Eisenhowers uttalelser er dens første mål å nedkjempe tyskerne på vestre Rhinbrodd. Korrespondenter melder at frontrykkingen på sine steder er gått så fort at frontmidlingene ikke greier å holde trett ned fortroppene. Meget tyder på at den tyske front er i ferd med å bryte sammen. Langst i nord står briterne og kanadierne langs Rhinen på om 30 km; bred front. Allerede onsdag ble meldt at Uden var stortatt og at 4. amerikanske armé sto bare 3 km. fra Kanton. 9. amerikanske armé har etter en omgående bevegelse fra Rhindalen nådd fram til den viktige by München-Gladbach. Düsseldorf, 20 km. borte, ligger allerede under artilleriild. Mellom Jülich og Düren er oppnådd et gjennombrudd på bred front. 1. amerikanske armé står her bare 10 km. fra Kölns sentrum som overdynges av granater fra artilleriet. Elven Erft er overskredet. Kanadierne har på sitt avsnitt av fronten brutt gjennom Hochwaldlinjen som er tyskernes siste forsvarslinje for Rhinen. 5. amerikanske armé beborer nå Prüm-elva i hele dens lengde og har gått over Rilleelva. Bitsburg er røsset og Ritterdorf erobret. Syd for Trier er oppnådd et bruhode på 9 x 10 km. og byen trues med å innnesluttas fra flere karter. Luftkrigen fortsetter. Berlin er angrepet 9 døgn i trokk.

Østfronten: Omkring Sjukovs oppmarsj på midtfronten bevares det fremdeles absolutt taushet fra Moskva og sin vane tro vil russene neppe bryte denne tausheten før de kan melde om større og avgjørende resultater. Tyske meldinger gir ut på at Sjukovs ammunisjon som høyst kan ventes å sette seg i beleiring, er ødelagt. Rokosowski har imens fortsett sin frontrykking i nord og har på 4 dager presset seg 70 km. videre inn i Pommern. Han står nå ca. 40 km. fra Østersjøen og er klar med å dele de tyske nordarmeør i to. Bublitz, Hammerstein, Schleschen, Baldenburg, Stegers, Neu Stettin og Preohlau er erobret.

Siste runde

i et løp er alltid mest krevende, men samtidig mest avgjørende. Slik også med vår kamp mot nazismen. Pakjenningene blir stadig større, men målets nærhet skal spore oss til øket innsats. Dette før kommer seieren og dette større blir seieren fruktter. Et av våre hevedmål er en